

Revista Musical Catalana

Butlletí de l'ORFEÛ CATALÀ

Carles G. Vidiella



ES ens farà comprendre millor el gran pas que el renaixement actual operà a Catalunya, com evocar el record de les figures capdals que iniciaren dit renaixement, moltes de les quals, vives encara, semblen d'una època molt més llunyana de la que en realitat són o pertanyen. Ha estat tan forta, tan impulsiva l'acció del catalanisme, que en l'espai de trenta anys podríem dir que hem viscut un segle.

En Vidiella s'hi comptava, doncs, entre aquelles figures representatives del nostre renaixement, de les quals la generació actual n'havia sentit parlar tota la vida. Així és que al morir el mestre, de tots venerat, moltíssims s'estranyaven que no comptés encara seixanta anys d'edat. Es que la juvenesa d'En Vidiella fou de les més actives, prodigant-se en tota manifestació artística, i l'auriola de la seva glòria s'engrandia al costat de les personalitats literàries que es nomenaven Guimerà, Verdagué, Ixart, Bartrina, Oller, Sardà, Marsillach, Matheu, Mestres, i de les artístiques nomenades Simó Gómez, Masriera, Llimona, Graner, Urgell i tants altres.

Dintre la música, En Vidiella encarnava l'època platònica del catalanisme, la del brillant renaixement literari i artístic; així com N'Alió, l'arranjador d'*Els Segadors*, i En Millet, amb son estol d'orfeonistes, encarnen l'època política.

No serà gens aventurat regonèixer en l'ambient que rodejava En Vidiella, als començaments de la seva brillant carrera, el deixondador de son sentiment refinat, que li feia preferir sempre l'emoció viva plena d'intimitat a l'execució ampulosa que solament parla

als sentits. (No és pas altre el sentit de les paraules escrites pel propi mestre : «Qui no ha sabut fugir la baixa temptació de la virtuositat, no fruità mai la íntima delectació de fer reviure, animada amb l'emoció del propi cor, una pàgina de suprema bellesa.») Aixímateix el repetit contacte amb aquella pléiade d'escriptors havia de fer-li créixer les seves aficions literàries, que no deixà mai en el restant de la seva vida; perquè s'ha de saber que En Vidiella era un dels pocs músics que han sabut crear-se una selecta biblioteca, i igualment familiar li era la literatura de la terra que la de fóra casa. Per això la seva conversació era tan amena, tan espiritual, i el seu tracte d'una polidesa extraordinària.

«Aquella espontaneïtat que quan toca el piano fa que sigui simpàtic des del primer moment — escrivia el Sr. Miró Folguera en 1884, — i que arrastra a En Vidiella i al públic a fondre's en una sola massa, a glatir amb un sol cor i sentir un entusiasme igual, existeix, també, en tots els demés actes de sa vida. Tot quan diu és espontani i franc; així com sentat al piano interpreta tot ço que sent, conversant diu també tot ço que pensa. Sens ésser molt erudit en cap ciència, resol moltes vegades ardues qüestions amb una discreta observació; sa conversa viva i xispejant, acompanyada de sa mirada oberta i incapable de la hipocresia, fan que tot-hom que el tracti una vegada sigui amic seu;...»

Tots els antics deixebles li guardaven, doncs, una estimació sens igual, i era bo de veure com a les tardes i vetlles dels dies festius departia amigablement amb molts d'ells, com si fossin companys de juvenesa. Perquè lo admirable del mestre Vidiella era la confiança que amb son tracte especial sabia inspirar al deixeble, el qual trobava sempre en ell la protecció d'un pare aparellada amb la franquesa jovial d'un germà.

La família, els amics (entre els que s'han de comptar tots els deixebles) i l'estudi, que foren els tres amors més grans de la seva existència, recluïren voluntàriament el mestre dins de sa casa, no deixant-se veure mai en societat, a excepció dels actes on una amistat més forta l'atreïa amb sa complascència i bondat mai desmentides; fent-se, per lo mateix, molt d'agrair sa cara presència en aquestes ocasions ben rares.

En Vidiella s'hi trobava, doncs, a plaer a casa seva. Si bé Déu disposà de l'existència del seu únic filllet, li havia proporcionat ja, en canvi, la dolça companyia d'una esposa amatíssima, que amb un zel imponderable l'atenia en tot. Aquesta sol·licitut de l'esposa en una porció de petits detalls, que per a l'observador de cap manera podien passar desapercebuts, era absolutament admirable. Per altra part, no deixava mai de correspondre el marit a aitals proves d'afecte amb delicades manyagueries plenes d'afecte i de bondat, que demostraven el comú acord d'aquelles dues ànimes privilegiades. Mai s'haurà dit amb més raó, com del matrimoni Vidiella, que vivien l'un per l'altre. Al costat del mestre, sovint hi eren també alguns dels nebots, avui ja emmaridats, que no podien pas oblidar els desvetllaments de

l'oncle en els primers temps de llur orfanesa, i amb ells el fillol seu; era, per tant, una altra irradiació del seu amor que s'expansionava fins als deixebles, que, com ja hem dit abans, amorosament l'acompanyaven moltes festes en plena intimitat familiar.

La biblioteca, ben rublerta d'obres i revistes que posaven sempre el mestre al corrent de ço que passava en el món artístic i literari, així com la ben interessant galeria de quadres i records que posseïa, eren, a més, grans alicients per seduir de debò a l'afortunat posseïdor.

I què direm de son amor a l'estudi? Mai en sa vida havia deixat d'estudiar En Vidiella! A les nits, després d'haver dedicat la jornada completa als deixebles; entre llicó i llicó, quan el deixeble retrassava un xic, i fins moltes festes a la vetlla, se'l trobava davant del piano insistint en polir algún passatge, l'execució del qual solament a ell podíja deixar de satisfer, repassant quelcom de son repertori antic, o bé llegint música nova per a fer treballar més tard a alguns de sos deixebles. Les hores li passaven, llavors, volant, tot proporcionant al mestre un goig dels més grans. Però sota aquest aspecte, ningú s'ha expressat millor que el nostre benvolgut amic i condeixeble Millet en el bell article que dedicà al mestre fa tres anys en aquesta mateixa REVISTA.*

Altra causa, si no tan poderosa com les anteriors, no menys justificada, influí també força en el retraïment del mestre: era el seu caràcter extraordinàriament poruc, agravat, sens dubte, per la sensibilitat extrema que feia vibrar els seus nervis. ¿Qui, per poc d'haver tractat En Vidiella, ignorava la por cervical que els trons li produïen? A l'oïr el primer tró llunyà s'esporugüja ja de tal manera, que havia de deixar tot treball per recluir-se al lloc més segur de casa seva. A propòsit d'aquest temor a les revolucions atmosfèriques, es contava del mestre més d'una anècdota graciosíssima. Igualment l'espantava el viatjar per mar. Gran empresa fou per a ell l'excursió d'un estiu a Mallorca; mes de passar l'Atlàntic per fer-se sentir a Amèrica, no se li podíja parlar pas: l'espaiat. Retreure la mort davant seu, era cosa esfereïdora. ¿Qui sab si la Providència, al decretar pel mestre una mort repentina, ho féu per evitar-li l'angoixa de traslluir son darrer transit!

Però no era solament sota l'aspecte físic del dolor que l'esperit d'En Vidiella es sentí atormentat: sota l'aspecte moral no sofrí pas menys. Prou sabien els seus íntims l'excitació nerviosa que li causava l'organització dels seus concerts. I això que ningú com ell podíja estar més segur de son èxit! Però l'haver de manifestar-se en públic li ocasionava fins veres malalties. Per sort, aquest aclaparament se traslluí apenas en els primers números que executava; refet totseguit d'aquella impressió penosa, sorgí l'artista completament assereinat, per a escampar a l'entorn el divinal encís de les seves interpretacions magistrals.

* Vegl's el número 117, corresponent al mes de setembre de 1913.

Com és natural, la pusilanimitat de caràcter d'En Vidiella, podriem dir en ell ingènita, engendrà la desconfiança que en ses propies forces sentia; desconfiança que no amagava mai quan se trobava entre els seus millors amics. Vegi's ço que escrivia En Rodríguez Alcántara, referint-se a les reunions que allà pels anys 72 i 73 tenien efecte a casa d'En Feliu i Codina:

«Ell (En Vidiella) sempre se creya ser l'últim de tots en punt a saber.

¡Quantas vegadas li haviam sentit consultar sobre tal ó qual passatge de Mozart ab una modestia que ratllava en lo inverossímil! Las alabansas dels companys l'omplian de goig y li servian d'estímul pera aumentar son repertori, ja allavoras sumament extens. En aquellas memorables sessions, á las que hi concorrian artistas que després han resultat notabilitats que s'han anat escampant per la Europa llatina, no solzament músichs, si que també poetes, escultors, pintors, etc., etc., també 's doná á conèixer Vidiella ab númen de compositor; però son caràcter excessivament modest lo creà tant desconfiat de sí mateix, que las composicions sevas sols las feya sentir en petit comitè, y encara entre 'ls amichs de més franquesa.»

El temor que es tergiversés el sentit de les seves paraules, ajudava també, certament, a recluir-se en sa casa, sense manifestar-se en llocs públics, com ja hem dit abans; i així estava exempt de donar opinions i exposar son criteri davant d'altres persones que no fossin de la seva intimitat.

Aquest afecte viu per a ço que era més d'ell, la família, els deixebles i els amics, resplandí igualment en son amor a Barcelona, qual ciutat mai volgué abandonar. En l'època més activa de la seva carrera de concertista, En Vidiella era l'artista obligat a cooperar en tota funció benèfica, i ell, amb son bon cor, mai s'hi va negar. Aquest contacte seguit amb el nostre públic enfortia les arrels que el lligaven a la ciutat comtal, fent-li refusar mantes contractes per a fóra d'aquí, que li haurien reportat, ben cert, grans beneficis, tot extenent arreu la seva fama.

Tots quants s'ocuparen del mestre deploraren sempre aquesta falta d'expansió en les seves audicions. No hi ha dubte que d'haver-se prodigat En Vidiella a l'estranger, la gloria del pianista català hauria arribat a ésser mundial; regoneixent-ho així totes les eminències musicals que aquí l'havien sentit.

Recordarem una crònica barcelonina en la qual el Sr. Roca i Roca dedicà a l'eminent pianista alguns paràgrafs on retreia aquell fet.

«Vaig doldra'm certa vegada — deia el cronista — que no emprengué En Vidiella major vol anant a passejar pel món ses admirables facultats, ja que no deixaria de merèixer arreu les grans distincions i l'aplaudiment que alcancen totes les celebritats artístiques, i d'una manera especial els *virtuosos* de la música. El mestre va contestar-me fent protestes del seu amor intens a Barcelona, i pressentint anyoraments que no es

sentiria amb forces per resistir: anyoraments de la família, dels amics, dels deixebles, fins de la seva llar, una de les xamoses casetes del Passatge Permanyer, precedides d'un petit jardí, en el qual En Vidiella hi manté un símbol amorós, que amb altres coses d'aquest món comparteix les afeccions del seu cor. En efecte, davant de la caseta d'En Vidiella s'hi aixeca un àlam blanc que serveix de sustentàcul a una enredadera silvestre, el nom tècnic de la qual ignoro, però que en el llenguatge dels nostres camperols es nomena *vidiella*.

Si a l'enredadera que brilla i s'enfila, li arribés a faltar el tronc de l'àlam, cauria desmalada i es rocegaria marcida per terra. Tal vegada l'afectuos artista tem que a ell li passaria el mateix, el dia que arribés a separar-se d'aquest arbre de la patria catalana, en el qual va cifrar els més purs afectes de la seva ànima d'artista.

En Vidiella fou, en efecte, com home, un enamorat de Barcelona, un perfecte ciutadà; com artista, un enamorat de la bellesa, un pianista ideal.

Repassem ara la seva brillant carrera.

* * *

En Carles Gumersindo Vidiella nasqué a Arenys de Mar el dia 12 de maig de 1856. Era el seu pare, D. Francisco, mestre d'Escola primària en aquella localitat, on fruïa de la més alta estima; però a fi de proporcionar als fills un camp d'acció més extens, no vacil·là en traslladar-se a Barcelona, vers l'any 1860, sense deixar, per això, de continuar en el noble magisteri que exercia.

El petit Carles demostrà totseguit les aptituds extraordinàries que posseïa per al conreu del piano, que començà a estudiar sota la direcció d'un modest professor nomenat Sevilla; i encara que el seu pare no ho veia amb gaires bons ulls, puix sabia per experiència l'escàs profit pecuniari que reporta l'ensenyança, no tingué més remei que accedir a la vocació decidida d'En Carles, molt més justificada quan amb motiu d'haver-se fet sentir públicament en un local del Passatge del Rellotge, conegut amb el nom d'Exposició permanent, tingué ocasió d'oïr-lo el mestre Joà B. Pujol, el qual va empenyar-se totseguit en dirigir els estudis del jovenet i ben aplicat pianista. Els avenços realitzats sota tan docta direcció, foren ràpids i brillants, de manera que el mestre Pujol el considerà prompte com son millor deixeble.

Passats no gaires anys, En Vidiella es veia obligat, per atendre imperioses necessitats de la vida, a acceptar les proposicions que li féu el propietari de l'antic Cafè de les Delícies (avui Lyon d'Or) per desempenyar el càrrec de pianista. En aquells temps, de costums molt diferents dels que ara regeixen, el cafè era considerat com una tertulia familiar, reunint-se allí invariablement les mateixes persones que l'amistat arribava a lligar amb forts llaços. Les audicions de piano constituïen, ben cert, el més bell alicient de la vetlla, perquè venien a ésser un ressò de les funcions d'òpera, el més noble espectacle de tots temps, i, a la vegada,

refinaven el gust musical de l'aficionat en temptatives més o menys desenrotllades de la música de concert. El càrrec de pianista de cafè no era, per tant, cap rebaixement per l'artista que el desempenyava, i així com En Vidiella en sa juvenesa, l'exerciren més tard, amb lluíment igual, N'Albèniz, En Granados, En Millet, En Dordal, En Goberna, En Sala i molts altres professors de la bona escola catalana. En Vidiella desempenyà son càrrec amb tanta consciència i fervor, que recordem haver-li sentit dir més d'una vegada la pena que es prengué de fer-se una transcripció pel seu ús particular de l'òpera *Aida*, que per aquells anys s'havia donat per primera vegada en el Principal. En Vidiella aprofitava els descansos de peça a peça en el cafè per entrar en el teatre veí, i, escoltant devotament la magnífica partitura verdiana, aplicava després al piano tots els efectes orquestrals que podia. En el Cafè de les Delícies, doncs, pogué aixamplar ses relacions, i allí l'acompanyaven sovint els amics artistes i literats, fundadors de la societat *Jove Catalunya*, que havien d'ésser més tard, com el mateix Vidiella, glories de la nostra terra. Passats alguns anys, N'Esteve Suñol feia una pintoresca evocació del Vidiella d'aquells temps, traçada en els següents termes:

«Los que tuvieran presente al Vidiella que apuntó en su *Guitarrista* el llorado pintor Simón Gómez; los que le recordaran con su larga, rizada é inculta cabellera, aprisionando malamente sus bucles con apabullado sombrero de anchas alas, levantado el cuello del gabán, suelto de movimientos, erguida la cabeza, viva y brillante la mirada, ofreciendo el aspecto del *artista* único que saben imaginar ciertos hombres de negocios ó *americanos* enriquecidos, del bohemio *bon enfant* en la plenitud de su vida de batalla, quedarían hoy asombrados al verle con la cabeza casi al rape, vestido con pulcritud y á la moda, húmeda y fija aquella mirada soñadora y caliente de otros tiempos, con la cabeza algo echada hácia adelante como si, con toda su robustez, no pudieran con ella hombros y cuello, tipo, en fin, del artista *bourgeois* en la madurez de su juicio.

Pero los que le hubiesen conocido *por dentro* en aquellos primeros tiempos, cuando hacía irradiar del piano del café de las Delicias corrientes de un entusiasmo delirante, si se asomasen ahora al borde de su alma encontrarían al artista de siempre, eternamente joven — iba á decir eternamente niño — de percepción delicada y gusto exquisito, huyendo de cuanto respire vulgaridad, sintiendo y haciendo sentir á sus oyentes toda la poesía que se encierra en las concepciones de los grandes músicos, toda la que humanamente puede transmitirse por medio del piano.

Extraño temperamento el de nuestro artista. En los primeros años de su vida pública, á poco que se rascara en la superficie del hombre, aparecían rasgos característicos de una delicadeza y de una volubilidad puramente femeninas, en mezcla confusa con ciertos humos de independencia y con ciertos aires de la ligereza un tanto descocada del muchacho callejero, de lo que resultaba un carácter á la vez dulce y picante, unas veces enérgico y altivo, otras débil y apocado por todo extremo.»

Gracies a la protecció dels referits amics, el jove pianista pogué fruir d'una modesta pensió que li permeté viure alguns mesos a París, dedicat per complet a l'estudi. Era això

a l'any 1878. Per cert que abans de marxar a França, En Vidiella, donant una prova eloqüentíssima de la fidelitat del seu cor, va contraure matrimoni amb la dama que avui el plora en la soletat de la llar; però ho féu amb tal secret, que, apart dels dos amics testimonis de la boda, tot-hom ho ignorà, parents i amics més íntims, fins al seu retorn a Barcelona.

A París, En Vidiella rebé lliçons de Marmontel, oí els més famosos *virtuosos* d'aquell temps, i, aprenent d'un i altres, el seu art se refinava sense perdre res de sa propia personalitat. Amb motiu de l'Exposició Universal que la ciutat de París celebrava aquell mateix any, En Vidiella trobà ocasió allí de manifestar-se i alhora de rebre falagueres alabances.

No cal dir l'espectació que despertà quan, de retorn, anuncià que tocaria a l'*Ateneo Libre* i a l'*Ateneu Barcelonès*. El primer concert va celebrar-se el dia 16 de gener de 1879. En aquella època els *recitals* no havien arribat encara a imposar-se a la nostra terra. Amb tot son valer, En Vidiella no s'atreví a donar una sessió de piano sol. Era necessari cercar diversos elements i traçar un programa variat que no fadigués a l'auditori. En Vidiella es reservà solament dos números del programa combinat; fent-se sentir en *L'Orage*, el bonic rondó pastoral de Steibelt, i la segona rapsodia hongresa de Liszt, donada amb el títol de *Melodíes tziganes*. No obstant, en el concert donat l'endemà mateix a l'*Ateneu Barcelonès*, En Vidiella allargà son programa, afegint a les peces esmentades un *Vals brillant* de Raff, dues *Melodíes* de Rubinstein i la *Berceuse* de Chopin.

L'èxit alcançat en els dos Ateneus fou dels més extraordinaris, i tal ressò obtingueren les dues audicions, que un concert públic s'imposà. Aquest tingué efecte en el Teatre del Circo (30 de gener). A títol de curiositat, i també (per què no?) com document d'alt valor retrospectiu, copiem aquí íntegre el programa del mateix:

CONCIERTO VOCAL E INSTRUMENTAL

para la noche del jueves 30 de Enero de 1879, organizado por C. G. VIDIELLA, en el cual y en obsequio á dicho señor tomarán parte los distinguidos artistas señoritas Virginia FERNI y Vicenta TORMO y los Sres. Eduardo AMIGÓ, J. CUYÁS, Egisto CIOFI, Claudio MARTÍNEZ y N. NOUVELLI.

PROGRAMA

Primera parte

- | | |
|---|-----------|
| 1.º PROMETHEUS (<i>obertura</i>), para piano por el Sr. Vidiella | Beethoven |
| 2.º Romanza de IL FURIOSO, cantada por el Sr. Cuyás..... | Donizetti |
| 3.º AME EN PEINE, <i>fantasía</i> para armonium sobre motivos de la ópera de Flotow | Miolan |

4.º	NON TI SCORDAR DI ME, <i>romanza</i> cantada por la Srta. Ferni, con acompañamiento de violín por el Sr. Ciofi.....	Robaudi
5.º	LA DANSE DES SILPHES, ejecutada en el arpa por la Srta. V. Tormo.....	Codefroid
6.º	Romanza de la TRAVIATA, cantada por el Sr. Nouvelli.....	Verdi
7.º	L'ORAGE, <i>rondó pastorale</i> por el Sr. Vidiella.....	Steibelt

Segunda parte

1.º	Fantasia para violín sobre motivos de la LINDA DE CHAMOUNIX, ejecutada por el señor E. Ciofi.....	Alard
2.º	Andante de la ADELAIDE, cantado por el Sr. Cuyás.....	Beethoven
3.º	POLONESA (núm. 8), por el Sr. Vidiella.....	Chopin
4.º	AU PRINTEMPS (sic), <i>melodía</i> cantada por la Srta. Ferni, acompañada al piano por el señor Vidiella.....	Gounod
5.º	LE RÊVE DE MICHEL-ANGE, ejecutado en el armonium por el Sr. Amigó.....	Durand
6.º	NON TORNÓ, <i>romanza</i> cantada por el señor Nouvelli.....	Tito-Mattei
7.º	Melodías TZIGANES, ejecutadas en el piano por el Sr. Vidiella.....	Liszt

La celebració d'aquest concert fou per al jove pianista un ver triomf: tota la premsa l'alabà, i en les pàgines de *La Imprenta*, el popular diari antecessor d'*El Diluvio*, el mateix mestre Pujol hi féu insertar una carta molt laudatoria, els més importants paràgrafs de la qual donem a continuació:

«Vidiella tiene el don de sorprender al público que le escucha; sin que éste en general se dé cuenta de la circunstancia que produce en él este efecto. ¿A qué es debido esto? ¿Acaso á su puro y esmerado mecanismo? ¿Acaso á ese estilo que cautiva por su elegancia y manera especial de frasear? ¿Acaso á la poesía que revela en los pasajes tiernos ó á la brillantez de ejecución en los de bravura? ¿Acaso á su notable pulsación, gracias á la cual hay momentos en que parece más bien acariciar el teclado que pulsarlo? Todas estas cualidades que ese artista posee en alto grado contribuyen, sin duda, al encanto que produce el piano cuando ejecuta en él alguna de las más difíciles composiciones de los más afamados autores.

Pero el verdadero secreto consiste en los distintos efectos de sonoridad producidos por la manera como emplea los pedales (piedra de toque del piano).

Cierto, muy cierto que aquí mismo hemos tenido ocasión de oír discípulos de la escuela que da la importancia debida á los pedales, tan desatendidos por la mayoría de los profesores de piano, así nacionales como extranjeros; pero si es cierto esto, lo es también que, hasta ahora, Vidiella ha sido uno de los que han sacado mejor partido de dicha escuela, y es que una misma semilla sembrada en campos distintos germina de diferente manera según sean las condiciones particulares de cada uno de dichos campos.

Merced á la manera como usa los pedales, Vidiella modifica á su placer la intensidad de los sonidos y consigue que el público sienta esas sensaciones que le encantan,

y que aplauda con entusiasmo al artista que ha llegado á una altura tan envidiable.

Prosiga pues, el señor Vidiella en ese camino y no dude que, por notables que sean los efectos que produce hoy, todavía con auxilio de su inteligente observación, logrará causar nuevas sorpresas al público que le escuche, pues, en mi sentir, los pedales constituyen un elemento tan poderoso para el ejecutante, que su estudio no tiene fin.»

Així s'expressava el celebrat mestre de piano Joànn B. Pujol, i mereixen recordar-se els elogis que dedicava aquell a son deixeble, perquè ja en sos primers temps es posaven de relleu les característiques primordials de l'estil d'En Vidiella, que tots hem pogut admirar després en llur total esclat. Mes ail, les flors que el seu propi mestre li ofrenava també amagaven punxantes espines, com més endavant veurem!

En Vidiella rebé moltes enhorabones aquells dies : entre altres, una molt efusiva que N'Eusebi Daniel li envià des de Brussel·les; el còrcol de les seves relacions anà aixamplant-se, i els seus admiradors eren ja tots els barcelonins que l'havien sentit tocar.

Abans de passar endavant, direm, per fi, que el mestre Josep Rodoreda exercí de profeta quan, en *La Crònica de Catalunya* (crítica del referit concert), escrigué lo següent:

«Vidiella, pianista de raro mérito, artista de sólido talento y entusiasta de la buena música, está destinado á impulsar en Barcelona el progreso del instrumento que con tanto génio cultiva. Reune Vidiella á una irreprochable ejecución, un sentimiento esquisito que le hace traducir con fidelidad asombrosa todos los géneros, todos los estilos.

Barcelona ha confirmado su fallo sobre el talento de Vidiella. En el Ateneo Barcelonés, en el Ateneo Libre y finalmente anoche en el Circo, ha logrado Vidiella electrizar á su auditorio, cuyas muestras de aprobación nutridas y entusiastas solo han podido acallar la repetición de la mayor parte de las obras que ha ejecutado; Vidiella se ha conquistado envidiable fama, y si, como es de suponer, se dedica en Barcelona á la enseñanza del piano, contribuirá poderosamente y en primera línea al renacimiento musical en la más alta acepción del progreso, ideal soñado, si no por todos, á lo menos por la juventud deseosa de poner á su patria artísticamente al nivel de las naciones más adelantadas é inteligentes.»

A l'any 1880 l'*Ateneu Barcelonès* demanà a En Vidiella la seva col·laboració per a dos concerts, en els quals havia d'alternar amb els famosos violinistes Sarasate i Monasterio. En Vidiella hi interpretà per primera vegada la sonata *Primavera* de Clementi i la peça característica *Bamboula* de Gottschalk. Fou amb motiu del primer d'aquests concerts, celebrats el 14 d'abril i 30 d'octubre, respectivament, que l'*Ateneu* ofería al nostre pianista, a l'ensem que a D. Pablo Sarasate, la medalla d'argent que aquella entitat destina per als artistes més eminents.

A l'any següent, escaigué la visita a Barcelona del colós pianista N'Antoni Rubinstein, que

es donà a conèixer com pianista, compositor i director d'orquestra en el Gran Teatre del Liceu. Era al mes de febrer. En Vidiella acompanyà moltes estones a En Rubinstein, durant l'estada d'aquest en nostra ciutat. Ambdós artistes intimaren força; veient-se obligat En Vidiella a tocar davant del mestre rus, lo qual li valgué escoltar de llavis d'En Rubinstein frases plenes d'afecte i admiració. Com el músic eslav s'enterés de l'estat d'En Vidiella, és molt significativa la frase que afegí: «— Si us neix un fill, no el volgheu fer músic, perquè es sofreix molt.»

Poques setmanes després, una altra personalitat musical de l'estranger, de no menor relleu, En Ferràn Hiller, es presentava en el mateix escenari del Liceu per a dirigir la Societat de Concerts de Barcelona, aconseguint, per cert, un èxit dels més extraordinaris. En un d'aquests concerts (15 març 1881) hi prengué part també en Vidiella, el qual interpretà les composicions *Scherzo-capritxo* de Ritter, *Campanella* de Paganini-Liszt i *Capritxo hongrès* de Liszt. Hiller va escoltar el pianista català amb vivíssim interès, i a son retorn a Colònia no deixà de fer pública l'alta estima que el talent d'En Vidiella li havia merescut.

Al mes d'octubre del mateix any reapareixia En Vidiella en els concerts de l'esmentada societat barcelonina, celebrats aquesta vegada en el Teatre Principal, sota la direcció del mestre Dalmau. Fou la primera vegada que tocava acompanyat per l'orquestra, triant per a son debut el concerto en *mi* menor de Rubinstein.

En 1882, en un concert organitzat per la Societat Euterpe, En Vidiella donava a conèixer les composicions d'En Rodríguez Alcántara *Romança sense paraules* i *La Pastoreta*, glosa de la tan coneguda cançó popular. (Del mateix autor ja havia fet sentir dos anys abans una *Elegia* dedicada a la memòria del pintor Simó Gómez). Sota aquest aspecte d'introduïdor de la música catalana en el concert, En Vidiella mereix també de la patria el més viu agraïment.

En un concert de beneficència celebrat el mateix any en el Principal, inclou en son programa noves composicions de Thalberg, Henselt i Raff.

I arribem a l'any 1883, que fou de prova per l'anyorat pianista. En ell esclatà franca i descoberta la rivalitat entre el mestre Pujol i son antic deixeble. Amb motiu de haver tocat En Vidiella en el concert que s'organitzà per festejar el XXV^a aniversari dels Jocs Florals, concert celebrat en el Principal el dia 7 de maig, i on hi interpretà l'eminent pianista el *concert* en *mi* menor de Chopin, amb orquestra, i dues composicions de N'Alió: *Barcarola* i *Marxa fantàstica*, En Pujol va fer públic, per segona vegada, el seu parer, que no resultà de molt tan falaguer i ponderatiu com el donat quatre anys abans. Vegi's en quin sentit s'expressava ara el reputat professor barceloní:

«El señor Vidiella ha demostrado siempre que posee condiciones excepcionales para ser un pianista notable. Es joven aún y por esto no deben hacerle desmayar las dificultades que surgen á cada paso en nuestra carrera. Haciéndolo así, imitando á los buenos

modelos y aplicándose debidamente, llegará (no me cabe duda alguna) más ó menos tarde, á obtener una completa recompensa y será una gloria más para el país que le vió nacer.»

La polsaguera que aixecà la carta d'En Pujol, insertada en *El Diluvio*, fou gran, i motivà entre els amics respectius dels dos professors apassionaments exaltats, que sovint s'exterioritzaven en la premsa amb la publicació d'articles, comunicats, gazetilles i caricatures, tot vessant de malícia, on s'hi pretenia rebaixar els mèrits d'ambdós artistes. Un article dels referits, on s'hi retrataven En Pujol i En Vidiella amb noms estrafets, però prou descoberts per la maliciosa ploma de l'autor, vegé la llum en les planes de la revista «L'Avenç», i de lo enverinat que tot ell resultava ne donarà fe la síntasi que en fem.

L'article, firmat *Fritz*, s'intitulava *Mestre i deixeble*, i en ell s'hi relatava la rivalitat sorgida entre dos grans pianistes alemanys, nomenats Pugezer i Widelheim, que a primeries del segle XIX vivien en la ciutat de Francfort sobre el Main. Les renyines d'ambdós artistes i les discussions que dintre la mateixa premsa havien promogut llurs partidaris, finien amb la mort del primer. I la historieta acabava amb la suposada cita d'una revista musical de Viena que, parlant de Widelheim, considerat ja com una gloria musical, deia lo següent: «Per los diaris de son temps hem pogut saber que tingué per mestre, a Francfort, a un tal Pugezer, que des de que notà la remarcable predisposició de son deixeble, li feu una guerra sens treba, fent prevaleixer son mèrit sobre Widelheim. Mentres duraren tals polèmicas, Pugezer passava de 50 anys i Widelheim ne tenia 20 ab prou feynas. En aquesta proporció estavan tots dos en igualtat de mèrit, pero quan Widelheim arribà als 50 havia ja adquirit una fama triple de la de son primer mestre completament oblidat avuy.»

Desapareguts d'entre els vius els dos celebrats pianistes, i asserenats ja els esperits, diguem, per a bé de la nostra terra, que el record d'un i altre viurà amb llum prou radiant perquè la posteritat regonegui en els dos músics catalans llur alt valer i llur capdal importància en l'ensenyança musical a Barcelona.

Reprenent la tasca de cronistes afegirem que, a arrel de l'esmentat concert dels Jocs Florals, En Vidiella fou obsequiat pels seus admiradors amb un ric present, consistent en una branca de llorer d'or. Al regal aquest hi contribuï també un professor alemany nomenat Demay de Schœubrun, que residia a Barcelona, el qual acompanyà la seva targeta amb la següent inscripció: *Dàdiva merecida*.

El mateix any de 1883 fou el de la presentació de bon nombre de deixebles (entre ells, Na Maria Lluïsa Guerra, que comptava solament tretze anys d'edat) en un concert celebrat a la Sala Bernareggi; fent-se sentir el mestre cap a fi d'any en la Sucursal Erard, on hi obtingué un nou triomf com a concertista.

En 1884 escaigué la inauguració del Museu Balaguer a Vilanova i Geltrú, i per cooperar a les festes d'allí, fou molt pregada l'assistència d'En Vidiella. I a fe que no se'n tingué de doldre de tocar-hi, perquè de son gran èxit se'n feren ressò a Madrid, quedant consignat en la premsa de la cort el meritíssim valor del nostre pianista. Entre els varis corresponsals que s'ocuparen d'ell, cal esmentar el del diari *El Globo*, Sr. Buxadé, que, ple d'entusiasme, escrivia:

«La velada literario musical verificada en el teatro Principal, ha sido brillantísima.

El héroe de la parte musical ha sido el señor Vidiella, notabilísimo pianista barcelonés que ha interpretado con un sentimiento, una verdad, un colorido y una limpieza increíbles á Rubinstein, Scarlatti, Ritter, Weber, Berlioz, Mendelssohn, Schubert, Wagner, Chopin y Liszt, siendo con justicia aplaudido frenéticamente por toda la concurrencia.

Vidiella está llamado á figurar al lado de los primeros pianistas del mundo. Es un astro que nace, derramando torrentes de esplendor y se acerca á pasos de gigante á su apogeo.

¡Gloria al grande artista!»

El Sr. Cárdenas, representant de *La Epoca*, digué, també, d'En Vidiella, que si anava a Madrid li augurava els aplaudiments que s'han tributat als primers concertistes que s'han fet sentir en la cort.

En una vetllada artística celebrada a la Galeria Parés el mateix any, el nostre pianista repetí la *Marxa fantàstica* de N'Alió, i, entre altres composicions, tocà la *Pavana* de N'Albéniz i un *Impromptu* de Schubert.

A l'any següent fou organitzat en el Liceu un gran concert a benefici de les víctimes dels terratrèmols d'Andalusia. A més de l'orquestra dirigida pel mestre En Marino Mancinelli, hi prengueren part Na Borghi-Mamo, En Gayarre i En Vidiella, el qual va interpretar-hi la *Romança* d'En Rodríguez Alcántara, el *Vals capritxo*, de Rubinstein, i la segona *Rapsodia* de Liszt. L'ovació que rebé l'eminent pianista fou tan ressonant, que el mateix Gayarre ne sentí enveja.

També en 1885 fou sol·licitat el concurs del mestre en unes festes celebrades a Arenys de Mar, la seva vila nadiua.

En 1886 donà un concert, junt amb la seva deixeblla M.^a Lluïsa Guerra, en el Principal, sense altres elements que l'orquestra, la qual acompanyà el concerto en *mi* menor de Chopin, a càrrec de Na Guerra, i la *Tarantela* de Gottschalk. A més d'aquesta darrera obra, el mestre Vidiella tocà sol composicions de Schubert (*Impromptu* en *mi* bemol), Brahms, Henselt (*Chant d'amour*), Rodríguez Alcántara, Liszt, Mendelssohn (*Serenata* i *Duo d'amor*), Wagner-Liszt (Chor de filadores del *Vaixell fantasma*), Rubinstein i Chopin.

A partir d'aquí entrem en un període de marcat avenç en la composició dels programes, que ofereixen ja una unitat de criteri i una fusió d'estils, rarament observats en els concerts que fins llavors se venien aquí celebrant.

Tan ben encaminat, doncs, el gust musical de nostre ciutat, el mestre Vidiella no havia ja de témer del públic seu, i la bella idea dels concerts històrics germinà per a florir amb tot esplendor cinc anys més tard.

Digna preparació d'ells foren els dos magnífics recitals que donà el mestre a la Lliga de Catalunya (3 novembre de 1889), i, poc després, a l'Associació Musical de Barcelona (27 desembre de 1889).

El repertori d'En Vidiella havia ja pres en aquella època una importància excepcional, tant pel nombre d'obres com pel real valor de les mateixes. En el programa del recital de la Lliga hi figuraven composicions de Scarlatti, Beethoven, Schubert, Weber, Mendelssohn, Chopin, Schumann, Liszt, Brahms i Alió, i en el de l'Associació Musical, de caràcter històric més rigurós, els noms dels autors els veiem figurar en el següent ordre: Rameau, Scarlatti, J. S. Bach, Haydn, Clementi, Mozart, Beethoven, Schubert, Mendelssohn, Chopin, Schumann, Liszt i Rubinstein.

Com obres capdals d'aquest darrer programa, citarem el *Preludi i fuga en do menor*, de J. S. Bach; la sonata en *mi bemol*, de Beethoven; les *Variacions serioses*, de Mendelssohn; la *Fantasia en fa menor*, de Chopin, i els *Estudis simfònics*, de Schumann.

Mes abans d'arribar als concerts històrics celebrats al Palau de Ciències (avui ja derrocat) a la tardor de 1891, deixem consignat, per última vegada, els nombrosos concerts de beneficència en els quals prengué part l'inimitable Vidiella; demostrant, amb el seu repetit concurs, els adorables sentiments de caritat que el seu cor estotjava. A la demanda de la seva cooperació, a fi de prestar més llum a la funció que s'organitzava en pro del desvalgut, mai sapigué respondre amb un no; i això que ja sabem les inquietuts i el treball que a son temperament li ocasionava tota aparició en públic.

Per cert que amb ocasió d'una d'aquestes festes, celebrada al Teatre Principal a benefici de l'Hospital de la Santa Creu, un setmanari popular, per únic comentari a la cooperació artística d'En Vidiella, feia dir amb molta gràcia a un suposat admirador del concertista: «— Estic segur de que si aquest pianista anés a tocar a l'Hospital s'acabaríen els malalts. La mort quedaria tan embabecada sentint-lo, que deixaria la feina. I els que s'estessin morint sospendrrien aquest acte transcendental, sentint-se transformats en uns nous sers plens de salut i de vida.»

Apart dels al·ludits concerts de beneficència, en l'entremig dels anys 1886 a 1891 el mestre es féu sentir encara en moltes altres ocasions; prenent part en diversos concerts

celebrats als teatres Principal i Espanyol i a la Sala Erard, i per segona vegada a l'Associació Musical, en quals audicions donà a conèixer obres noves de Chopin, Mendelssohn, Rubinstein (*Pandemonium*), Martínez Imbert (*Melodia* dedicada al propi concertista), Moszkowski, etc.

La seva activitat en l'ordre musical va portar-lo també a la presidència de la Societat de Concerts de Barcelona, càrrec que desempenyava durant l'Exposició Universal de 1888, i per al qual siguié novament elegit al finir els anys reglamentaris.

A l'arribar, doncs, a l'època dels esmentats concerts al Palau de Ciències, la reputació d'En Vidiella havia alcançat ja el prestigi de tota cosa consagrada pel vot unànim del poble, perquè en tota classe d'estaments ho era de popular i respectat el nom d'En Vidiella, ja que en la llista de sos deixebles hi figuraven totes les classes socials, des de la més encopetada fins a la més humil. Això feia, per tant, que s'omplís el lloc de gom a gom en tota manifestació seva, i l'entusiasme que despertava se sentia vibrar amb igual força en tots els indrets de la sala. Encara que no és el nostre propòsit fer la crítica de l'art inimitable del mestre, voldríem, sí, poder expressar en poques paraules la sensació que produïa En Vidiella al tocar en públic. Aquella era, doncs, la més plascèvola: lluny de les extremitats a que recorren constantment els virtuoses d'ara i de tots temps, el públic escoltava al nostre pianista en la més agradable intimitat, i s'hi embadalía per complet, perquè al seu entorn tot respirava senzillès, naturalitat i bona fe; però l'enamorava, principalment, el trobar-hi sempre, en les interpretacions del mestre, l'expressió sincera d'un cor d'artista que batejava a l'impuls d'una ànima ardenta sadollada d'ideal.

Per la transcendència que en l'evolució musical a Barcelona tingué la primera tanda de concerts històrics realitzada per En Vidiella, creiem que el llegidor ens agrairà la reproducció de llurs programes.

Heus-els aquí:

PRIMER CONCERT (22 novembre de 1891). — Fr. Couperin : *Le bavolet flottant*, *La bandoline*. J. S. Bach : *Preludi i fuga en do menor*. G. F. Haendel : *Giga en la major*. L. Beethoven : *Sonata en fa menor*.

F. Schubert : *Moment musical en do sostingut menor*, *Moment musical en fa menor*, *Impromptu en la bemol*. C. M. de Weber : *Invitació al vals*. F. Mendelssohn : *Marxa fúnebre*, *Aurora*, *Serenada*. R. Schumann : *Tema i dotze estudis simfònics*.

Ign. Moscheles : *Reconciliation*, *Conte infantine*. Fr. Liszt : *Au bord d'une source*, *Valse-impromptu*. F. Chopin : *Estudi en do major*, *Preludi en la bemol*, *Mazurka en si menor*. J. Brahms : *Danse hongroise en re major*, *Danse hongroise en mi menor*.

SEGÓN CONCERT (29 novembre). — J. Ph. Rameau : *Gavota i variacions*. D. Scarlatti : *Sonata en la major*. J. S. Bach : *Preludi i fuga en re major*. W. A. Mozart : *Giga en sol major*. L. Beethoven : *Sonata en do menor*. F. Schubert : *Impromptu en mi bemol*. F. Mendelssohn : *Variacions serioses*.

R. Schumann : *Novel·la, Romança*. J. Field : *Nocturn en si bemol*. A. Henselt : *La fontaine, Poème d'amour*. F. Liszt : *Consolació en re bemol, Rapsodia hongresa*, núm. 6.

F. Chopin : *Balada, Barcarola, Polonesa en la bemol*. E. Grieg : *Danse norvegienne, Berceuse*. A. Rubinstein : *Galop*.

TERÇ CONCERT (6 desembre). — J. S. Bach : *Gavota i Museta*. J. Haydn : *Tema i variacions en fa menor*. M. Clementi : *Toccata en si bemol*. F. Schubert : *Menuetto en si menor*. L. Beethoven : *Sonata en do sostingut menor*.

F. Mendelssohn : *Duo d'amour, La fileuse*. R. Schumann : *Pour quoi?, Au soir, Oiseau prophète*. F. Chopin : *Estudi en la menor, Nocturn, Vals*. F. Liszt : *Rapsodia hongresa*, núm. 2.

C. Cui : *Polonesa*. P. Tchaikowsky : *Melodia*. I. Albéniz : *Minuet del gallo*. M. Rodríguez : *Romança sense paraules*. F. Alió : *Marxa fantàstica*. Ll. Millet : *Catalanesques (Ballet, Complança, Jovenivola)*. A. Rubinstein : *Estudi en do major*.

L'èxit extraordinari assolit en aquests concerts pel mestre Vidiella, va decidir-lo, dos anys més tard, a celebrar al Teatre Líric una nova tanda, també de tres concerts, dels quals només els dos primers se realitzaren. La llista d'autors inscrita en els programes d'aquesta segona tanda, es vegé augmentada amb els noms de C. F. M. Bach, J. Raff, Rimsky-Korsakow, Balakirew, Nicolau Rubinstein, i els de la terra Martínez Imbert, García Robles, Morera, Mercè Vidal Puig i Joàn Gay.

A partir d'aquest any (1893) les aparicions d'En Vidiella són més rares, si bé no menys esplendoroses. Citarem les més importants. Una d'elles fou al Teatre Principal, el 20 de març de 1897. En dit concert, acompanyat de l'orquestra, dirigida pel mestre Nicolau, donà la primera audició del *Concerto en fa* de Saint-Saëns, poc abans estrenat a París; interpretant, a més, amb igual acompanyament d'orquestra, la *Romança en si bemol* de Mozart i la *Polaca brillant* de Weber. Fora de programa, En Vidiella, ens féu oir per primera vegada, també, la transcripció de la *Serenada* de Don Joàn, que tan delitosament sonava sota els seus dits.

L'any següent, en un recital donat a l'Ateneu Barcelonès (26 de març), el mestre inclou per primera vegada en sos programes el *Preludi íntim* de César Franck, la *Mort d'Isolda* de Wagner, i un *Scherzo-vals* de Moszkowski.

Pocs dies abans En Vidiella havia pres part, també, en una funció benèfica celebrada al Principal, on hi tocà, amb dues peces més, la *Polaca en si* de Paderewski.

En altre concert important donat, igualment, al Principal, el 31 de març de 1900, En Vidiella ofería les següents primeres audicions : *Gavota en la*, de Gluck-Brahms; *Ronde d'enfants*, tema popular i variacions, de Schubert; *Dança cracoviana*, de Paderewski; *Dança noruega*, de Grieg; *Barcarola en la menor*, de Rubinstein; *Cant d'amor de Siegmund*, de Wagner.

Tausig; i *Marxa de Rakoczy*, de Liszt, figurant-hi en el mateix programa la *Sonata appassionata* de Beethoven.

El dia 11 de novembre vinent, el mestre apareixia de nou a l'estrada de Novitats, acompanyat d'En Granados i d'En Malats. Fou un concert de molta ressonància: l'únic en el que col·laboraren els tres eminents pianistes catalans. Els tres plegats executaren el *Concerto* a tres pianos de J. S. Bach. En Vidiella, com solista, desempenyà el *Concerto en fa* menor de Chopin, i, a dos pianos, tocà amb En Granados una sonata de Mozart, i amb En Malats les *Variacions i fuga* de Fischhof.

En 1901 (21 de maig) altre recital al Saló Parés. En el programa hi figuraven la sonata en *re* menor de Beethoven, *Les adieux* (fantasia) de Weber, *Dança noruega* de Ole Olsen, i diverses composicions de Chopin, Schumann i Liszt.

Per a desembre del mateix any En Vidiella havia anunciat l'audició de les quinze rapsodies de Liszt; però una lleugera malaltia del mestre forçà l'aplacament del concert, que tingué efecte en el Teatre de Novitats el 20 d'abril de l'any següent.

L'anunci d'aquest concert despertà gran expectació entre els nostres pianistes, i originà tota classe de comentaris, perquè no tot-hom se féu càrrec de les nobles intencions del concertista. Entre altres, En Joaquim Pena, encarregat llavors de la crítica musical a la revista *Juventut*, s'esverà també, i sabent-ho el mestre va cridar-lo per exposar-li la idea que el guiava. En Vidiella no es proposava pas fer gala de virtuositat i de *bravura*: enamorat com qui més del cant popular, volia exposar solament davant del públic la riquesa folklòrica que enclouen aquelles brillants fantasies de Liszt, tan sovint escarnides per mans barroeres. Aquesta sessió, per tant, fou plena d'interès, i, malgrat la prevenció que entorn d'ella s'havia intentat promoure, constituí un nou triomf per a l'eminent concertista.

Altra vegada, acompanyat per l'orquestra, en aquesta ocasió dirigida pel jove mestre N'Antoni Ribera, sentírem En Vidiella a Novitats a la primavera de l'any 1903. Les obres elegides foren el *Concerto en re* de J. S. Bach, el *Concertstück* de Weber i la *Polonesa en mi* bemol de Chopin. També va interpretar-hi sol, la sonata, op. 10, núm. 3, de Beethoven. Foren dues sessions, de les quals En Ribera va guardar-ne sempre un gràt record; confessant-ho ell mateix alguns anys més tard, quan des de Lemberg (Polònia) escrivia al mestre ço que segueix: «Cada vegada que sento les celebritats del piano penso en vostè i lo immensament petits que són al seu costat (això sense ensabonar). Tot és fictici, no hi ha quasi cap que tingui ànima d'artista, la tècnica ho avassalla tot. Sempre me'n recordo del Chopin de vostè. Ara puc jutjar millor que ningú la interpretació admirable que l'hi dóna. Aquí és la vera patria de Chopin, i conec una senyora deixebla de Mikuli que s'ha consagrat a la

interpretació de Chopin i a la manera de tocar-lo. Cap dels moderns en té una idea, sols vostè estava just en el fraseig i en els temps (sense mai precipitar-los).»

En Vidiella passà l'estiu de l'any següent a Valldemosa (Mallorca), i allí hi perfeccionà tot un programa de concert amb la idea de donar-lo primerament a Palma. No pogué realitzar-se així, però donà el concert al Círcol Artístic, de Barcelona, el 7 de gener de 1905. Entre altres composicions, va interpretar-hi la sonata en *la bemol*, op. 26, de Beethoven; una *Barcarola* de Fauré, per primera vegada; i de Chopin, les obres següents: *Preludi en la bemol*, *Valses en re bemol i fa major*, *Nocturn en si bemol menor*, *Mazurka en la menor*, *Scherzo en do sostingut menor* i *Polonesa en la bemol*. El fet d'haver treballat les referides peces del músic polac en el mateix paratge que habità l'autor, a Valldemosa, donà un poderós atractiu a aquesta memorable sessió.

Vegi's ara el conjunt d'obres que el mestre va endur-se'n a Mallorca per a treballar-les en plena solitud dels camps: *Mazurkes*, *Preludis*, *Valses*, *Nocturns*, *Estudis* i *Poloneses*, de Chopin; *Estudis*, *Marxa a la turca* i volum I dels Concerts històrics de Rubinstein; *Sonates* (primer volum) i *Sonates* per a piano i violoncel, de Beethoven; *Sonates* de Weber; *Rapsodies*, núms. 14 i 5, i *Soirées de Viena*, de Liszt; *Preludi i Cache-cache*, de Bossi; *Peces romàntiques*, de Schumann; *Preludi*, de Rachmaninow; *Barcarola i Feuillet d'album*, de Fauré; *Capriccio et scherzo*, de Brassin; *Barcarola*, d'Espadéro; *Dances*, de Brahms, *Ronda francesa*, de Boëllmann; *Tarantela*, de N. Rubinstein; *Prelude, Sarabande, Toccata*, de Debussy; *Hexentanz*, de Mac-Dowel; *Dedicace, Sarabande, Pavane, Fauriane*, de Chausson; *Prop de la font*, de R. Strauss; *Melusine*, de Fischhof; *Cançó noruega*, de Ole Olsen.

En Vidiella, en aquesta època, si bé realitzà qualche excursió artística a Reus i a Sabadell, passà més de dos anys sense fer-se sentir a Barcelona. Però a l'any 1908 escaigué el cinquantenari dels Jocs Florals, i en el concert extraordinari celebrat al Palau de la Música Catalana en commemoració de tan senyalada data, es reservà una part per a l'eminent pianista que vint-i-cinc anys abans tan brillant paper havia desempenyat en les festes de la mateixa institució floral. I fou en aquest concert, donat amb la cooperació de l'ORFEO CATALÀ, on per primera i única vegada va decidir-se a tocar en públic quelcom seu, ben distingit per cert, i d'una forma pianística tan pura i acurada com de son ingeni i talent era d'esperar. Ens referim a la *Romança* que després de la mort del mestre ha editat la casa Iberia Musical, i a la brillant transcripció de la sardana d'En Josep Serra *Espurnes d'or*, malauradament perduda, ja que no s'ha trobat entre els papers del mestre cap borrador ni bosqueig d'ella.

En Vidiella col·laborà, també, aquell mateix any, a la sessió necrològica que l'ORFEO CATALÀ va dedicar al plorat compositor En Francesc Alió, i amb una mestria insuperable hi interpretà les peces següents, originals del que havia estat antic deixeble seu, el propi Alió:

Nota de color (barcarola), *Ballet* (Berga), *Ball del ciri*, *Barcarola en fa* sostingut i *Marxa fantàstica*.

Les mateixes composicions les repetí qualques mesos més tard a l'*Ateneu Barcelonès*, en la sessió que aquesta societat dedicà també a l'esmentat músic català.

Deixant apart algunes sessions privades que dedicà amorosament a varis amics de la seva intimitat, fins l'any 1913 no tornà En Vidiella a aparèixer en públic. Les audicions seves escassejaven, i quant més retrassava la nova presentació, més l'espaiava el pensar-hi. No obstant, aconseguí un dia vèncer els seus nervis, i, amb una decisió i entusiasme propis dels vint anys, s'oferí a col·laborar en un dels concerts de l'Associació de Música «da Camera».

Trencat el glaç, repetí la seva aparició el mes de febrer de l'any següent, en la tanda de concerts celebrada per l'Associació Musical de Barcelona al Teatre Romea; essent aquesta la última manifestació pública del mestre. Per cert, que la interpretació admirable que donà a la sonata en *fa*, núm. 6, de Mozart, fou una sorpresa per a tot-hom: amb un art tan superior i amb una delicadesa tan esquisida l'oferí el genial pianista! A la sonata de Mozart seguíren les execucions no menys precioses de la *Noveleta en mi* de Schumann, i la *Marxa fantàstica* de N'Alió, per qual composició darrera semblava sentir En Vidiella una predilecció particular. Una dansa de Brahms i una mazurka de Chopin foren executades, encara, fora de programa. Llàstima que un refredament privés al mestre de col·laborar en el concert següent de la mateixa societat per al qual tenia anunciades altres composicions importants!

Com ja hem dit abans, En Vidiella no cessava mai d'estudiar, i els projectes de nous concerts mantenien viva la flama del seu entusiasme sempre jove. Una de les idees que més acaritava, era la de donar un concert exclusivament consagrat a Chopin, pel qual havia escrit les quartilles que honren avui les pàgines de la REVISTA MUSICAL CATALANA. ¡Com hi resplandeixen en elles la sensibilitat esquisida del mestre i la idealitat dels seus sentiments, junt amb l'admirable percepció intuitiva de l'artista que sab sempre descobrir el pregón sentir del geni!

No obstant la predilecció que guardà per a les obres de Chopin, com també per a les de Liszt, En Vidiella conreà tots els estils, essent-li familiars els compositors més celebrats del piano, des de Bach a Debussy. Certament que no el temptaren mai les obres de força, ja que trià de tots els autors les composicions més aviat de caràcter tendre i de un mecanisme filigranat.

Així descollà, de manera principalíssima, en les peces de curtes dimensions, on la idea melòdica predomina quasi sempre sobre la forma, a voltes massa atormentada. No oblidarem mai la sensació que ens havia causat el mestre en la interpretació de mantes pàgines jolives de Mendelssohn, de Chopin, de Schumann, de Liszt, de Brahms, de Henselt, de Grieg.

Mes no eren per això menys perfectes les seves interpretacions de Beethoven, les dels antics clavecinistes, i les dels moderns autors : en totes hi resplandia el mateix amor, el mateix respecte, la mateixa delicada cura.

Ja es comprèn, doncs, que l'acoblament d'un treball tan intens no podia deixar pas de donar indirectament el seu fruit; l'abundor i la bondat d'aquest ho testimoniaràn les línies que segueixen consagrades al professor.

* * *

El mestre Vidiella va dedicar-se al professorat des de molt jove, però fou després de la seva estada a París, quan tot just arribat a Barcelona, s'agrupà a son entorn un estol de joves pianistes, d'excel·lents facultats tots ells i d'una edat apropiada a la del mestre, que, plens d'entusiasme, se posaren sota la direcció d'En Vidiella per prosseguir llur estudi del piano. Durant aquesta primera època foren deixebles d'ell, entre altres, En Goberna, N'Alió, En Dordal, En Rodríguez Alcántara, En Sala, En Perona, En González, En Roig, En Masriera, En Lambert (pare del llorejat compositor Joan), i no gaire més tard Na Maria Lluïsa Guerra.

Altra deixeblla admirablement dotada per a la música fou, pels mateixos anys, la senyoreta Lluïsa Dulce, filla del general del mateix cognom, que havia desempenyat el més alt càrrec militar de la província, els mèrits de la qual com a pianista eren prou celebrats en els salons de la bona societat barcelonina. Ço, com es de suposar, ajudà força a augmentar el prestigi que anava adquirint el jove professor en nostra capital.

Alguns dels primers deixebles no tardaren en pendre volada per llur propi impuls, i els altres se manifestaren públicament sota l'ègida del mestre en un concert celebrat l'any 1883 a la Sala Bernareggi. Entre aquests darrers s'hi comptaven En Dordal, En González, En Calvera, En Sala, En Perona, i les senyoretes Figueras, Echevarría i Guerra. L'heroïna de la nit, just és confessar-ho, va ésser Na Maria Lluïsa Guerra, que no comptava en aquella època més de tretze anys, la qual tocà acompanyada per l'orquestra, que dirigí el mestre Martínez Imbert, els concerts en *re* menor, de Mozart, i en *sol* menor, de Mendelssohn.

L'èxit assolit en aquesta sessió del més viu interès, assegurava i refermava les excel·lents disposicions d'En Vidiella per a l'ensenyança del piano. La senyoreta Guerra no tardà gaire en manifestar-se de nou, i en ella s'acoblaren prompte les innates qualitats de músiquesa insigne amb el fruit madurat de sos estudis que amb feliç encert dirigia el mestre català. Hem citat ja el concert al Principal, l'any 1886, que donà amb la cooperació del seu mestre; mes cal consignar, també, els recitals celebrats a l'Ateneu, al taller dels germans Masriera, i a la Sala Erard, després de la seva victoriosa estada a París. La sessió que tingué efecte a can Masriera, fou una festa plena d'intimitat, on un reduït nombre de músics, pintors i

literats homenatjaren a la deixeblla i al mestre dintre un ambient d'art, el més esquisit i el més apropiat per fruir la pura essència d'una música delitosaament executada. A més, l'audició de cada número musical era precedida de la lectura d'una poesia inspirada en la pròpia composició, i la major part d'aquestes poesies, dedicades al mestre Vidiella, foren llegides per llurs autors respectivament, augmentant així poderosament llur interès.

Després de la Srta. Guerra, les audicions pels deixebles d'En Vidiella seguiren periòdicament. Impossibilitats de citar-les totes, esmentarem només la successiva aparició de cada nou deixeble, demanant excusa de les omissions que siguin notades.

Durant l'Exposició Universal, celebrada l'any 1888, En Santiago Montguí i el que sotscriu aquest modest treball, donaren allí repetides audicions a dos pianos en la Secció francesa; en 1890, En Joan Gay donava un recital al Palau de Ciències; en 1892, la Srta. Llovera es feia sentir en els concerts de l'Associació Musical de Barcelona; a l'any següent, N'Angelina Kolb cooperava en els mateixos concerts, i En Conrad Fontova, amb el seu germà Lleó, violinista, tocava en el Principal; en 1895, apareix N'Enric Montoriol a l'Ateneu, i dos anys més tard dona un concert públic en el Teatre Llíric; aquest mateix any de 1897, En J. Joaquim Nin és aplaudit en un recital celebrat a l'Ateneu; un any després, fa sentir-se N'Arthur Marcet en la Sala Estela, i en 1901, Na Montserrat Camps toca en el Círcol Artístic; en 1902, N'Enriqueta Marcé dona un concert en el Teatre Novitats; a l'any següent, el nom de Na Mercè Torras Monteis figura en els programes del Centre Artístic Musical; en 1904, quatre nous deixebles es donen a conèixer: En Nadal i Na Concepció Darné a l'Ateneu, En Monfort al Círcol de Propietaris de Gràcia, i Na Dolors Ferré al Círcol Artístic; Na Carlota Campins, Na Josephina Aguadé, Na Carme Aznar i Na Felicitat Maqueda apareixen l'any següent a l'Associació Wagneriana, al Círcol Artístic Musical, a la Sala Estela i al Foment del Treball Nacional, respectivament; en 1907, En Joan Marlet toca en el mateix Foment; en 1908, En Blai Net dedica un recital als socis de l'ORFEO CATALÀ, i als socis del Centre Autonomista Na Madalena Bassedas, l'any següent. No menys de sis deixebles nous presenta En Vidiella durant l'any 1910: Na Cànida Palau, a l'ORFEO CATALÀ; Na Carme Cortés i Na Ivonne Rettmeyer, a l'Ateneu; En J. Puigcarbó i En Ferràn Ardèvol, en el Palau de la Música Catalana, i En Lluís Bonaterra, en el Fajans Català. En 1911, dona un recital N'Ezequiel Martín a l'Associació Musical, i Na Dolors Roig un altre en el Palau de la Música, així com Na Maria Salomé Quintilla a l'Ateneu; el mateix deixeble Martín comença l'any següent a l'Institut de Cultura de la Dona la tanda de conferències-concerts historiant l'evolució del piano a través de les obres escrites per al propi instrument; també es fa sentir el mateix any, a la Casa d'Amèrica, Na Carme Santaella; al Palau de la Música Catalana hi donen en 1913 tres recitals, respectivament, la nena Carme Abella, Na Carme Montoriol, neboda del

concertista N'Enric Montoriol, i En Segundo Pagès, avui en terra estrangera, proclamant les excel·lències de l'escola Vidiella; també a Costa Rica fa un brillant debut Na Maria E. Mayoral; per fi, aquests dos darrers anys tocaren al Foment Na Isabel Robira i Na Joaquina Pujol, i, un mes abans de la mort del mestre, una altra deixeble encara, Na Conxita Poblet, obtenia a Montblanc un entusiasta acolliment.

Però dels deixebles d'En Vidiella hem citat només els que, dedicant-se a la carrera pianística, se manifestaren de jovenets en proves rublertes d'esperances falagueres; podent afegir encara a la llista enumerada els noms d'En Sentís, En Tintorer, En Quintana i En Cabané, que també s'havien manifestat en públiques audicions.

Hem de dir, ara, quelcom de l'ensenyança d'En Vidiella, el qual no es concretava a fer pianistes, sinó que inculcava al deixeble el sentiment general de la música, fent-los estudiar, més que determinades obres, el caràcter, l'estil, el geni de cada compositor, i ensems procurava descobrir les aptituds especials de cada deixeble per inclinar-lo envers l'ideal que més l'esperonava. Per això són bastants els deixebles d'En Vidiella que s'han ofert sota diversos aspectes artístics. Per exemple: N'Alió, explorant el fèrtil camp del folk-lore; En Nin, endinçant-se en els embrancats camins de la musicologia; En Millet, esplaiaant el seu geni en la interpretació de les obres corals; i, en el noble treball de compondre, hi trobarem al costat d'En Morera, En Rodríguez Alcántara, En Joan Gay, En Francisco Brunet, En Goberna i els mateixos Millet i Alió.

El paternal amor que el mestre Vidiella professava a tots els seus deixebles, se manifestava en forces ocasions, i no cal dir amb quin desinterès vetllava per ells, obrint-los el camí de fer-se homes. Ja hem vist quan sovint tocava en públic les composicions d'En Rodríguez i les de N'Alió. Del primer, havia emprès ple de zel, aquest darrer estiu, l'estudi de la *Balada* recentment publicada. D'En Millet i d'En Gay també n'havia executat obres. I amb quina modestia secundava, a voltes, les iniciatives d'alguns dels seus antics deixebles! ¿No l'hem vist acompanyant en el Saló Parés les cançons originals d'En Gay, i, més tard, al Círcol Artístic intepretant una sonata de Beethoven amb el fill d'En Sala, avui eminent violoncel·lista, però llavors en sos primers debuts?

L'afabilitat característica d'En Vidiella havia guanyat especialment la simpatia de la juvenesa femenina. La seva bondat, sense caure mai en la feble condescendencia que fa tan mal al deixeble com la severitat excessiva, inspirava aquella confiança que manté la tranquil·litat d'esperit tan necessària per a la execució musical. Sempre afable i amorós, i amb una dita oportuna per a mantenir el somriure als llavis, la tasca del deixeble s'anava polint per arribar a la pulcritud d'execució, semblant a la del mestre, que feia endevinar desseguida l'escola d'on procedia.

La mort crudel trencà de sobte aquesta comunió d'esperits entre mestre i deixebles, i si el dolor causat per la perdua del primer havia d'ésser sempre gran, quan més viu no s'havia de sentir en les circumstancies que aquella va ocórrer!

Tot just començat el curs (era el 4 d'octubre), veus-aquí que la majoria de deixebles arribaven a casa del mestre amb l'entusiasme i daler que es posa en tota tasca renovada, quan de prompte la fatal nova venia a omplir llur cor d'amarg dol. A l'endemà era una processó feta de deixebles portant la darrera ofrena al mestre venerat. Les flors omplien tots els indrets de la cambra mortuoria, i les joves visitants no es decidien a partir, disposades a vetllar el darrer són del mestre quantes hores millor. Algunes, no obstant, anaven rellevant-se; mes altres, concentrades en llur dolor, restaven mudes sense abandonar llur setí i esclataven en plors cada vegada que al cancell de la porta apareixia una cara amiga...

¡Oh Mestre, si el teu cos reposa fret en la tomba, el teu esperit ardent, des de la celestial estada de dolça i eterna pau on troben lloc les ànimes cristianes, seguirà inspirant, ben cert, a l'estol de deixebles que fidelment guarden ton record, les llàgrimes de les quals són la millor corona de la teva gloria!

JOAN SALVAT



Parlament sobre Chopin

Entre els molts projectes que el mestre Vidiella concebia sovint (i que el seu ja prou conegut i lamentat encongiment li feia ben sovint aplaçar o fins abandonar completament), un n'hi hagué que el plorat mestre acaricià insistentment durant els darrers temps de sa existència. Volia, el malaguanyat amic, consagrar tot un concert al músic que ell més fonament venerava: a Frederic Chopin. En Carles G. Vidiella havia fins escrit un curt treball sobre el mestre polac, que pensava llegir — deia ell — abans del concert que projectava. El mestre ens féu conèixer, un dia, el susdit treball. Ara bé; al proposar-nos dedicar el present número a la memòria del nostre admirat amic, recordàrem prompte l'esmentat estudi i sentírem, no cal pas dir-ho, un viu desig de publicar-lo. Pensàrem que a l'ensem que podríem així ben fixar un nou aspecte de la interessant personalitat que homenatjàvem, oferiríem... i serviríem, a més, quelcom del seu propi esperit. A fi, doncs, de poder satisfer el nostre desig ja esmentat, demanàrem prompte a la senyora viuda del mestre Vidiella el treball que ens ocupa. Ens fou, totseguit, amablement ofert. Es, per tant, mercès a la bondat de l'esmentada senyora que podem oferir avui, als benvolguts llegidors, el *Parlament sobre Chopin* que ha motivat aquesta nota.



NINGÚ menys apte que jo per a dirigir-vos la paraula des d'aquest lloc; però el desig fondo, irresistible, d'evocar per alguns fugitius moments, amb la palpitació viva de la seva obra, la figura d'un gran músic, del músic del piano per excel·lència, m'ha donat valor i... començo.

La música és filla dels homes. Les ànimes més rudimentaries han intentat exterioritzar, amb ella, la poesia profunda del seu ésser, els sentiments que la paraula, encara massa material, no pot expressar; i això li ha donat la subjectivitat, que la fa única entre les arts, eternament indestructible i forta.

Cosa estranya! La més humana de les arts és, també, la més immaterial de totes. Per a fruir son encís pregón no es necessita tenir oberts els ulls a l'hermosura de la llum, ni a l'harmonia de la forma plàstica: és l'art dels humils i el dels més elevats, és l'art únic que amb la seva adaptabilitat meravellosa pot crear a son grat totes les bel·leses de la vida. A la música recorre la humanitat en totes les ocasions solemniales de l'existència. La seva mateixa immaterialitat la fa plegable a l'emoció del moment, al misteri de l'hora. D'aquí l'afany d'acostar-nos-la, de fer-nos-la assequible. Les naturaleses modernes, aimants de l'art íntim i refinat, sentien la necessitat d'un medi musical complet, susceptible de tota expressió i de tota virtuositat, i l'instrument modern va aparèixer i es va perfeccionar. Ja podeu comprendre que vos parlo del piano. Grans genis li han donat vida pròpia, pàgines immortals, meravelloses joies musicals per a ell sol han estat escrites, i des dels *clavecinistes* delicadament preciosos fins als compositors moderníssims, esquisits buscadors de sonoritats noves, torrents

d'harmonies han brollat del piano, i sobre de son blanc teclat escampa Beethoven el portentós teixit de les seves sonates i Chopin hi vessa sencera la seva ànima essencialment sensitiva i multiforme.

Per Beethoven he sentit entusiasme fervent. Chopin ha estat l'amor de la meua vida d'artista.

De l'estudi detallat de l'esplèndida obra del gran músic polac, de la psicologia mateixa del mestre se'n desprèn un fondo sentit d'humanitat, un sentiment de sensació feta art, que amb la meua interpretació voldria fer arribar fins a vosaltres. No trobareu una obra de Chopin que no porti el segell de cosa sentida sensual o anímicament abans que escrita. Es la visió, la sensació interior que s'encarna en harmonia per adaptar-se a tots els estats de la humana sensibilitat; als transports de la passió, al misteri penetrant d'una visió esquisida, a l'elevació de l'ànima vers les regions més serenes de l'espiritualitat. Una difícilíssima immaterialitat d'execució crec indispensable a la verdadera interpretació de l'obra de Chopin, i com un exemple característic i típic, podreu escoltar l'últim temps de la sonata, op. 35 : «El vent sobre les tombes».

Quan se compleix el gran miracle de l'emoció, quan la interpretació de l'obra musical fa de la multitud anònima una orquestra de nervis vibrant al unísson, l'artista ha arribat al punt culminant de sa potencia quasi taumàrgica.

La nostra missió és, doncs, austera i molt difícil. En els signes frets del paper pautat, el gran desaparegut, el gran absent ens parla : escoltem-lo atentament, siguem realment *intèrpretes* vibrants, vius; però mai per cap raó, per consideració de cap mena, atentem a la integritat, a l'essència anímica de l'obra d'art, si volem ésser dignes de l'alt nom d'artistes. Qui no ha sabut fugir la baixa temptació de la virtuositat, no fruirà mai la íntima delectació de fer reviure, animada amb l'emoció del propi cor, una pàgina de suprema bellesa.

Chopin, rós, pàl·lid, senyorívol, delicat, és ben bé el vas d'argila fràgil que conté el perfum preciós. La vida va ferir-lo aviat l'esquisit vas de materia trencadiga, i el perfum ne va rajar inestroncable fins a la mort. La seva ànima de delicadesa femenina per a arribar a la tenuïtat dels sentiments i les sensacions, tancava un tresor de virilitat sorprenent per a no fallir mai ni a la seva vocació, ni al seu pur amor de la patria, ni a la passió, que li va trossejar l'ànima... i fins per a morir admirablement com un artista, un cavaller i un cristià, tingué el seu privilegiat esperit energíes admirables.

Obstinat en els seus ideals com sos germans de raça, mai va buscar per a les seves obres cap altre medi d'expressió que el piano : coneixedor subtilíssim de tots els ressorts de l'instrument apassionadament estimat, posseïdor d'una especialíssima tècnica de la virtuositat, verdader poeta de les sonoritats i dels clars-obscurs, entregant-se en cos i ànima al conreu de ço que en diem despreciativament una especialitat, no volent ésser més que compositor

de piano, concertista de piano, professor de piano, va obeir potser més respectuosament que no ho fem ara a la vocació que, en materia d'art, sol ésser determinada i fondíssima...

Chopin va estudiar música amb tota la serietat d'un home del nord i l'entusiasme d'un eslau. La vocació de la seva joventut va ésser la vida atzarosa, romàntica i temptadora del concertista. Si circumstancies de les quals no tenim pas de planye'ns van apartar del seu front les roses enceses i flairoses de l'ovació immediata, el llorer immortal dels triomfadors havia de coronar la seva obra, que els desenganys, les lluites, els dolors, feien més humana, més viva, més fonda.

Les primeres composicions, s'endevinen intensament influïdes per la visió que Chopin va emportar-se'n de Polònia, visió d'esplendors orientals, de tradició cavallerosa i noble, i els balls fastuosos en els salons dels magnats polonesos, van servir de fondo a les seves poloneses i a les seves originalíssimes mazurkes. Més tard, la poesia vivent del drama de la pàtria va anar-les penetrant, i en els ritmes dels balls nacionals s'hi barregen crits ferestecs de lluites èpiques, sanglots d'eternes despedides, ressons anyoradiços de cançons populars fresques i llunyanes. El refinat i suau Chopinetta, com li deien amb afecte els amics parisencs, vivint la vida artística de París, respirant l'ambient de París, mai va deixar d'ésser polonès. La seva parla, més que totes, li semblava feta per a les íntimes expressions del pensament; d'ella se'n servia sempre amb orgull i amb braços de germà rebia als que venien de Polònia. En els versos dels seus poetes, flors delicades de l'estimat terror, va trobar Chopin la mel dolcíssima de moltes de les seves idees musicals més sentides i admirades.

De l'esplèndida i infinitament matisada toia chopiniana no vos ne porto més que un grapat de flors: les tuberoses agudament perfumades dels nocturns, les violes i els muguets fragants de la llunyana pàtria que floreixen frescals en les mazurkes, els brots de taronger, llor i olivera arrancats al claustre romàntic de la cartoixa valldemosana, i per fi, tota una garba d'extraordinàries orquídees musicals, fruit assaonat de la saviesa tècnica i del bon gust refinat fins a la última expressió...

I prou: no desfloreu amb secs detalls de la vida material, la ja immortal figura del que reposa sota del marbre blanc voltat d'eures fosques en el gran cementiri parisenc.

L'artista viu en la bellesa amb que ha enriquit la vida i la materialitat corpòria dels hòies olímpics és un símbol d'alta humanitat.

Ara, si sols un instant arribo al miracle de l'emoció que vos parlava al principi, si sé fer vibrar en el meu piano l'ànima tan essencialment passional i emotiva del gran músic polonès, si porto una fulla tan sols al llorer de la seva gloria, me sentiré orgullós de la meua missió d'interprete evocador de la bellesa musical, immaterial i eterna.

† CARLES G. VIDIELLA

Els Poetes i En Vidiella

L'art esquisidíssim amb que En Carles G. Vidiella interpretava els grans mestres, inspirà, més d'un cop, als poetes de la nostra terra, bellíssims versos... N'hem aplegat alguns (tots els que hem trobat), creient que oferien, sens dubte, aquest doble interès: tots, en primer lloc, són suggerits, com queda dit, pel plorat mestre: tots reflecteixen, a més, un dels moments més fecundes i més francament simpàtics del nostre mai prou estimat i alabat renaixement.

Papallones

(Sobre música de Schumann)

Tot és joia lo palau,
tot és llum, burgit i festa.

Per l'àmplia escala de marbre
tres màscares joganeres,
petjant la flonja catifa
amb xinell·leta de seda,
a saltirons amunt pugen
per entre els patges en rengla.
L'una en l'espàtlla de l'altra
son rioler xiu-xiu ofeguen,
sota la caputxa rosa,
sota la negra careta
i l'empolvada perruca
que, feta un embull, blanqueja.
Tan sols mostren de sa cara
els ulls i la boca encesa,
i entre les nevades blondes
el suau carmí es transparenta
del niu de dormides gracies
que vano i ramells cobreixen.

Cavallers, de frac, saluden

somrient a cau d'orella;
fins els patges es fan signes
sens deixar sa cara seria,
dins la casaca amb galons,
calça curta i mans esteses.

*

¡Papallones que les ales,
joioses d'amor, estenen,
ara amb vol lleuger es fugen,
ara tornen i s'apleguen;
ara al vent que les emporta,
ple d'harmonies i essències,
allà van arrebatades
i giravolten despreses!

*

Aquí, al sentir de l'amant
les dolces paraules tendres,
l'una mostra afalagada
somrient ses dents de perles,
i desfilen els ensomnis
per les mig-closes parpelles
d'un amor sens fre i mesura,
d'un poder com el de reina,
i arrisca amb veu tremolosa
la tímida confidència.

L'altra, en un rotllet compacte,
vibra enverinada fletxa,
i mil misteris reconta
entre burles i entre veres.
Esclata la queixa amarga
entre el brill de l'agudesia,
els cors, sens pietat, regira,

de les memories les cendres,
 dubtes, gelosia, angoixes
 remou crudel i riallera,
 fibla l'agulló i deposa
 mel en la ferida oberta,
 i torna i gira i va i ve
 encisadora i travessa,
 i sonen els cascabells
 de sa màgica vareta.

¡Sér misteriós que pertorba
 dins de l'ànima la festa!
 ¡record vivent que a l'ubriac
 de sobte mou i desperta!
 ¡secret i ofegat dolor
 que un cop reviu i es redressa!
 allà va l'evocadora,
 que amb ulls d'esfinx vos contempla:
 el remolí de la gent
 ayall se l'enduu riallera;
 ¿d'on ha sortit? No ho sabeu,
 com no sabeu on va a perdre's:
 únic ser que, en vostra vida,
 vos parlà sense careta.

*

A la cambra retirada
 indolent va la parella;
 callat refugi que atrau
 i endormiscat els espera.
 El desig ubriagador
 guaita en l'atmòsfera tebia,
 la soledat l'acompanya,
 el silenci li don llengua.
 ¡Com giren el cap i es miren,

temerosos de sorpreses!
i res no s'han dit encara,
i allà al lluny sona l'orquestra.
El cos vincladiç que es gronxa,
el braç del galant rodeja,
l'enguantada mà caiguda
en sa espatlla posa ella,
mentre se junten les altres
prop del cor en viva estreta.
En els alès que es confonen
un sí i un nó van i vénen
de l'estàtica mirada
a la humida boca encesa,
i... altra ratxa d'harmonies
en que esclata al lluny l'orquestra
s'emporta la papallona
que giravolta despresa!

*

Ja la dança afadigada
dóna sa volta darrera,
com joglar ubriagat
ensopegant entre empentes;
ja vertiginosa gira
o en els sofàs se refrega;
sa rialla és un badall
i cínica sa agudesa:
l'estrany regust del plaer
amarga sa boca seca.

*

A la porta del palau
les tres màscares esperen
entre el bat-i-bull dels cotxes
amb les llanternes enceses,

estenent-se pel carrer
 com un enfilall d'estrelles.
 Sobre les negres teulades
 el jorn peresós clareja,
 i aquell món d'amor i ditxes,
 el palau de ses quimeres,
 es fon al bés de l'aubada
 sens deixar rastre... per sempre!

JOSEP IXART

1883

Gaudeamus *

(Sobre música de Liszt)

Clara és la nit, i per damunt les teules
 d'estret carrer que en la foscor s'endinsa
 va rodolant la lluna.

Ja tot calla;
 tot s'ensopeix,... barrades ja les portes,
 morta la llar,... darrera la finestra
 ronca el burgès limfàtic en sa cambra;
 voltant per los terrats, el gat miola,
 i destaca sa negra silueta
 damunt el cel esblanqueït...

De sobte,
 quina remor al lluny! La cantonada,
 allà en l'ombra tenyeix rojor d'incendi;...
 ja s'ou la fressa més aprop.

Tot d'una,
 gran glopada de gent el carrè omplena:

* La present poesia i les dues que segueixen, dels senyors Matheu i Franquesa i Gomis, van ésser llegides en la vetllada celebrada per Na Maria Lluïsa Guerra, el 29 de novembre de 1886, al taller dels germans Masriera.

Quin formigueix d'alegre jovenalla!
 quin esbalot! quina claror! quin riure!
 Atxes de vent amb fumarola i flames,
 la munió de colors de les disfresses
 fan' relluf en la negror; brassos en l'aire,
 el barret apuntat, de tort el porten,
 el manteu de gairell; enrogallades
 les veus de tant cridar i amb les canturies,
 bronzint guitarres, redoblant panderos,
 i destrempat terrabastall d'esquelles.

Per damunt de la colla esbojarrada
 com el sant d'un misteri, en la cadira,
 venerable cadira de la ciència,
 trontolla i riu, amb la muceta i borla
 portant per mofa en l'aire lo més pigre.

El gat esporuguit corre a amagar-se;
 el burgès trau lo cap a la finestra.

Es l'alegre estudiantina
 de gatzara aquesta nit;
 obra el finestró veïna,
 salta donzella del llit,
 és la joventut que amb fressa,
 vessant goig i amor te crida:
 no siguis sorda a son crit,
 que passa i passa depressa,
 com per la nit de la vida,
 en la foscor de la nit.

Guaita, guaita, si flameja
 el geni ardit en llurs fronts
 i llur llavi, com sedeja
 per amorosos petons;

és la joventut que amb fressa,
vessant goig i amor te crida,
obra, nena, els finestrans;
que passa i passa depressa,
com el somni de la vida,
trencant el teu amb cançons.

Com no té records, novella,
no té encar remordiment;
com tot és demà, per ella,
no fa cas de lo present;
és la joventut que amb fressa,
vessant goig i amor te crida:
surt a ton balcó amatent,
que passa i passa depressa
un sol cop, com en la vida,
un sol cop passa corrent.

Son coratge no es pot torsa,
de noblesa duu un tresor,
ja té de l'home la força
i encar té de noi lo cor;
és la joventut que amb fressa,
vessant goig i amor te crida:
fia en ella ton amor,
que passa i passa depressa,
i dura, com en la vida,
sols un dia son candor.

.
Ja s'allunya sa gatzara
ja va amollant son traüt...
surt, i la veuràs encara...
ja entre l'ombra s'ha perdut;
és la joventut que amb fressa,
vessant goig i amor te crida:

despedeix la joventut
que passa i passa depressa,
i el carrer, com nostra vida,
deixa en prosaica quietut.

JOSEP IXART

Clar de lluna*

Després de sentir la sonata de Beethoven per En Vidiella

ADAGIO

La terra dorm tranquila
sota l'etèrea volta que l'ampara;
la montanya y la vila
cobreix d'un sol mantell la lluna clara.

Tan sols per l'ayre gira
d'alguna flor la vergonyosa essència,
y sembla que respira
la nit, com lo vetllar d'una consciència.

Immensitat serena,
vesllum d'eternitat, santa armonia;
de pau l'ànima plena,
en ta quietut profunda s'extasia.

Sent la suau besada
dels elements qu'en un amor se fonen,
y l'íntima abraçada
que lo real y lo ideal se donen.

La creació somnfa
refiada á l'etzar de la fortuna,
y'l Criador li envia
petons de ditxa en cada raig de lluna.

* Respectem l'ortografia de l'autor, creient respondre, així, als seus desitjos.

ALLEGRETTO-SCHERZO

Ab tò burleta, una veu estranya
 sento que'm crida : — Si 'l cor t'enganya!
 què'n treus, estúpít, de sospirar,
 si, cuch de terra, no pots volar?

De què 'ls hi parlas á les estrelles,
 si lo que digas no ho senten elles?
 d'aquexes llágrimes ¿quin bé'n reculls,
 si cap má amiga t'axuga 'ls ulls?

Quína humarada t'ha pres tot d'una!
 vésten á jaure, qu'axò es la lluna!
 Axò que guaytas es l'infinit...
 y tu contéplat, petit, petit... —

PRESTO AGITATO

Per contemplarte, oh nit, trèu de tes gales
 lo lluminós tresor;
 Deu m'ha dat, per gosarte, dues ales:
 poesia y amor.

Arrelades á l'ànima, la forsa
 tenen de tot mon ser,
 y en sa volada cap poder les torsa
 sinó 'l diví poder.

Portat per elles, passaré l'amplada
 dels espays sense fi,
 y ja ni'l món, ni'l cel, ni l'estelada
 tindrán secrets per mí.

Perfumaré mon cor ab la florida
 de tots los ideals,
 y pastaré l'essencia de ma vida
 ab amors immortals...

Desplèga, oh nit, ton vel de pedreria,
 ton tálam de claror;
 vull gosarte exaltat de poesia
 y embriagat d'amor.

FRANCOESCH MATHEU

En lo bosch*

Al incomparable poeta del piano, l'eminent concertista Carles G. Vidiella, recordant-li sa esplèndida execució de la pessa musical «Dans les bois», de Liszt.

Lo bosch es lo pulmó de la montanya,
 son respirà' es un himne que m'atreu
 y per h' a tot pler sa cançó estranya
 sé un lloc ombriu hont les triomfals arcades
 s'enronden entorn meu.

Allí entre brossagueres y bardices
 com serps de fusta les arrels petjant,
 hi arribo sentint notes fonedices
 d'aucells que fugen y remors que passen
 com degotims d'un cant.

Flayren los pins com pebeters agrestes
 de verda flama y de socàm rehinós,
 y del temple imitant les sacres festes
 ascolto sa severa psalmodja
 de tirat religiós.

Un exàm de cançons, de branca en branca,
 saltirónahi prenent forma d'aucells;
 un niu d'amors cada una d'elles tanca,
 que 'l vent breçola y lo bon sol amoxa
 la llum duent-li a ramells.

Damunt son llit de flors, de flayres vives
 me dona tot un doll la font que's pert
 y l'esclat d'armonies fugitives
 m'afalaga y me besa y m'assacia
 en esplendent concert.

Hi sento 'l rusch que brunz y que rondina,
 lo ram que's branda y l'aletig de l'au,
 la serp lliscant, l'insecte que botzina,
 l'àtom que salta y lo no-rès que vola
 ò juga y s'alça y cau.

Hi sento bels, xisclets, tremolors d'ales,
 murmuris sense fi, cruixits sens dol,
 y, dominant-ho tot, de les cigales
 l'axordadora música de bronze
 que axeca un cant al sol.

Los pins festegen sa alegrja santa
 ab lo dolç sospirar d'un mar serè'...
 Me volta un món que riu y crida y canta;
 per no torbà 'l concert de tanta joya
 fins me retinch l'alè.

* Respectem l'ortografia de l'autor, creient respondre, així, als seus desitjos.

Y davant sa ventura agenollantme,
acoto 'l front probant tanta dolçó'
y damunt de la molsa endormiscantme
encar la sòn les joyes m'hi degota
d'una última cançó.

1884

J. FRANQUESA Y GOMIS

En el Nocturn, núm. 3, de Liszt

ESTIMA!...

(Paraules de Freiligrath)

AL MESTRE VIDIELLA

Tribut d'admiració del traductor J. MARAGALL

Estima, estima, estima, mentre pots estimar;
que a l'hora de la mort, sinó, et sabrà molt greu.
I pensa que l'ardència del cor sols pot durar
mentres hi ha un altre cor que bat damunt del teu.

Doncs quan vegis un pit al teu amor obert
dóna-li el teu amor i no li facis mal;
té compte en el parlar, que molt d'amor s'hi perd,
i a voltes un sol mot fereix com un punyal.
Tu no l'has dit per tant...
pro l'altre l'ha sentit i se'n torna plorant.

Berceuse, de Grieg

Bressa'l, bressa'l, muntanyesa;
canta i bressa'l... Sols tots dos
en la nit, la llar us nia
plena de fum i alegria...
Canta i bressa'l l'infant ros.

Serà bisbe, serà noble,
rei d'un regne de Llevant;
serà ric i fort sens mida...
Si ara xic crida com crida,
què farà quan sia gran?

Quan ja sembla que s'adormi
torna a rompre els plors en sec...
Canta fort, que s'aturdeixi;
bressa'l fort, fins que es rendeixi
el rebec, més que rebec.

Bressa'l, bressa'l, muntanyesa...
Bressa'l suau, canta suau:
per tu serà tot ternura...
Mira'l, amb quina dolçura
ara clou al són l'ull blau!

Maig, 1897

J. MARAGALL

Amic Vidiella : Perdoni si no són dignes del nom de vostè ni de la seva amabilitat
aquests versos del seu obligat i afectíssim. — JOAN MARAGALL.

Bibliografia

CARLOS G. VIDIELLA : *Romanza para piano*. — Iberia Musical.

La publicació d'aquesta melodia per a piano, de l'anyorat Vidiella, dona senyals que l'es-
quisit pianista era coneixedor de l'art de l'harmonia i que, a més, sabia concebir la melodia ade-
quada a son temperament delicat. Es sabut que En Vidiella no tenia pretensions de compo-
sitor, però aquesta obreta té condicions prou apreciades per a demostrar que l'artista del piano
tenia belles condicions de creador que d'ésser desenrotllades podien produir fruits saboro-
sos. — M.

La falta d'espai ens obliga a deixar per al pròxim número la informació del present

—Per relligar el novè volum de la «Revista Musical Catalana» s'han confec-
cionat unes artístiques tapes, que podran adquirir-se, al preu de 2 ptes., a la
Llibreria «L'Avenç», Rambla de Catalunya, 24. A la mateixa llibreria enqua-
dernaran els volums al preu de 3 ptes. cada un (compreses les tapes).

Barcelona. — Tipografia L'Avenç : Rambla de Catalunya, 24. — Telefon 115

F. PUJOL

L'OMBRA DEL REI

Chor per a veus d'home

Primer premi de la Festa de la Patria, celebrada a Montserrat

Partitura : 3 pessetes

CASA DOTÉSIO, editors : Portal de l'Àngel, 1 i 3, i Rambla de Sant Josep, 29
BARCELONA

MÚSICA : PIANOS : INSTRUMENTS

J. SANCHO CONDIS

« Escuela de Dobles Notas » i son « Auxiliar »

per a Piano

PREUS: { Escuela de Dobles Notas. Llibre complet, 12 pessetes.
Separadament, en tres quaderns, 5 pessetes cada quadern.
Auxiliar, 3 pessetes.

Obres recomanades pels mestres Vidiella, Granados, Malats, Pellicer, Costa i Nogueras, Canals, Rodríguez Alcántara, etc.

Se ven en tots els magatzems de música i a casa el seu editor, J. Sancho Condis, Passeig de Gracia, 50, 2.^a, 1.^a - BARCELONA.

CANÇONER SELECTE

VOLUM IV

FAURÉ

Traducció i publicació de JOAQUIM PENA

Un volum relligat de 100 planes, amb 25 CANÇONS

Text català i castellà, 10 PESSETES

Se ven a les llibreries, en els magatzems de música i a l'Orfeó Català